

NĂNG LỰC DẠY HỌC CỦA GIÁO VIÊN TRUNG HỌC PHỔ THÔNG NƯỚC CỘNG HÒA DÂN CHỦ NHÂN DÂN LÀO

TEACHING CAPACITY OF HIGH SCHOOL TEACHERS IN LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC

CHEETHAO XIONG YER

Trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên

THÔNG TIN	TÓM TẮT
<p>Ngày nhận: 14/02/2019 Ngày nhận lại: 25/02/2019 Duyệt đăng: 11/3/2019 Mã số: TCKH-S01T03-B01-2019 ISSN: 2354 – 0788</p> <p>Từ khóa: năng lực, năng lực dạy học, năng lực dạy học của giáo viên trung học phổ thông.</p> <p>Key words: Capacity, teaching capacity, teaching capacity of high school teachers.</p>	<p>Năng lực dạy học là năng lực thành phần trong năng lực nghề nghiệp của giáo viên trung học phổ thông. Năng lực dạy học của giáo viên trung học phổ thông gồm nhiều năng lực thành phần như năng lực thiết kế và tổ chức dạy học theo định hướng năng lực; dạy học tích hợp, phân hóa, phát triển chương trình.... Kết quả khảo sát năng lực dạy học của giáo viên trung học phổ thông Nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào cho thấy giáo viên còn hạn chế ở một số năng lực: Dạy học tích hợp; dạy học theo định hướng năng lực; dạy học phân hóa; phát triển chương trình môn học; đánh giá kết quả dạy học theo định hướng năng lực.... Cán bộ quản lý các trường trung học phổ thông và các Sở Giáo dục và Thể thao nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào cần quan tâm các vấn đề trên để tổ chức bồi dưỡng năng lực dạy học cho giáo viên đạt hiệu quả.</p> <p>ABSTRACTS Teaching capacity is a component in the professional capacity of high school teachers. The teaching capacity of high school teachers includes many component competencies such as the capacity to design and organize competency-oriented teaching; integrated, differentiated teaching, program development .... The results the study of teaching capacity of high school teachers in Lao People's Democratic Republic show that teachers are limited in some competencies: Integrated teaching; competency-oriented teaching; differentiated teaching; developing subject programs; assessing the results of competency-oriented teaching ... The managers of high schools and the Department of Education and Sports of the Lao People's Democratic Republic need to consider the above issues for the fostering the capacity of teachers effectively.</p>

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Năng lực dạy học là năng lực thành phần trong năng lực nghề nghiệp của giáo viên, giữ vai trò quan trọng - một trong những điều kiện để đảm bảo chất lượng dạy học ở trường phổ thông nói chung và ở trường trung học phổ thông nói riêng. Năng lực dạy học của giáo viên trung học phổ thông được hình thành ngay từ khi cá nhân còn học ở trường phổ thông, được phát triển trong quá trình đào tạo ở trường Đại học Sư phạm và được hoàn thiện ở trường trung học phổ thông nơi giáo viên trải nghiệm nghề nghiệp. Trong quá trình trải nghiệm đó, giáo viên không ngừng tự học, tự bồi dưỡng để đáp yêu cầu về năng lực trước sự đổi mới của giáo dục và sự phát triển của nhà trường. Đánh giá đúng năng lực dạy học của giáo viên trung học phổ thông, chỉ ra điểm mạnh và điểm tồn tại, có biện pháp bồi dưỡng năng lực dạy học cho giáo viên trung học phổ thông là một trong những yếu tố đảm bảo chất lượng dạy học ở trường trung học phổ thông.

2. NĂNG LỰC DẠY HỌC CỦA GIÁO VIÊN TRUNG HỌC PHỔ THÔNG

Trong khoa học, năng lực được định nghĩa theo nhiều cách khác nhau, tùy thuộc vào bối cảnh và mục đích sử dụng các năng lực đó. Tổ chức Hợp tác và Phát triển kinh tế Thế giới (OECD) quan niệm: năng lực là “*khả năng* đáp ứng một cách hiệu quả những yêu cầu phức tạp trong một bối cảnh cụ thể” (OECD, 2014).

F.E. Weinert cho rằng năng lực là “tổng hợp các *khả năng* và *kỹ năng* sẵn có hoặc học được cũng như sự sẵn sàng của học sinh nhằm giải quyết những vấn đề nảy sinh và hành động một cách trách nhiệm, có sự phê phán để đi đến giải pháp” (Weinert F.E., 2001).

Còn theo Dubois D. & Rothwell W, năng lực là “*khả năng* hành động thành công và tiến bộ dựa vào việc huy động và sử dụng hiệu quả tổng hợp các nguồn lực để đối mặt với các tình huống trong cuộc sống” (Dubois D.& Rothwell W., 2004).

Trong giáo dục, “năng lực là thuộc tính cá nhân cho phép cá nhân thực hiện thành công hoạt động nhất định, đạt kết quả mong muốn trong những điều kiện cụ thể” (Đặng Thành Hưng, 2012). Thuộc tính cá nhân là tổ hợp các hành động vật chất và tinh thần tương ứng với dạng hoạt động nhất định dựa vào đặc điểm cá nhân (sinh học, tâm lý, giá trị xã hội), được thực hiện tự giác và dẫn đến kết quả phù hợp với trình độ thực tế của hoạt động (Nguyễn Thị Tính, 2018).

Năng lực là thuộc tính mới của cá nhân chứ không đơn giản là sự gộp lại của tri thức, kỹ năng, thái độ. Năng lực vừa có bản chất sinh học, vừa có bản chất tâm lý, vừa có bản chất xã hội.

Từ phân tích trên, tác giả hiểu năng lực dạy học của giáo viên trung học phổ thông là sự tổ hợp giữa lòng yêu nghề, sự tâm huyết với nghề, vốn tri thức, vốn kinh nghiệm, thể hiện qua hệ thống những thao tác, hành động dạy học của người giáo viên được bộc lộ trong từng bối cảnh nhằm thực hiện có hiệu quả các nhiệm vụ dạy học.

Cấu trúc năng lực dạy học của giáo viên trung học phổ thông gồm các năng lực: 1) năng lực thiết kế và tổ chức dạy học theo tiếp cận năng lực; 2) năng lực thiết kế và tổ chức dạy học tích hợp; 3) năng lực thiết kế và tổ chức dạy học phân hóa; 4) năng lực thiết kế và tổ chức dạy học trải nghiệm; 5) năng lực lựa chọn, vận dụng các phương pháp, hình thức tổ chức dạy học tích cực hóa hoạt động học tập của học sinh; 6) năng lực tạo môi trường học tập tích cực cho học sinh; 7) Phát triển chương trình môn học ở trung học phổ thông; 8) năng lực quản lý lớp học hiệu quả; 9) năng lực ứng dụng công nghệ thông tin và sử dụng ngoại ngữ trong dạy học và đánh giá kết quả dạy học; 10) năng lực đánh giá kết quả dạy học theo tiếp cận năng lực học sinh và một số năng lực khác.

Các năng lực nêu trên được cụ thể hoá, đánh giá trên 18 tiêu chí theo bảng 1 và bảng 2.

3. THỰC TRẠNG NĂNG LỰC DẠY HỌC CỦA GIÁO VIÊN TRUNG HỌC PHỔ THÔNG NƯỚC CỘNG HÒA DÂN CHỦ NHÂN DÂN LÀO

Bài viết sử dụng phương pháp điều tra bằng phiếu hỏi 219 khách thể điều tra với các đối tượng: lãnh đạo, trưởng phòng, ban Sở giáo

dục – thể thao; cán bộ quản lý, giáo viên các trường trung học phổ thông thuộc các tỉnh miền Bắc, miền Trung và miền Nam của Nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào. Thang 5 cấp độ cao dần, tương ứng với điểm số từ 1 đến 5.

3.1. Nhận thức về mức độ cần thiết của năng lực dạy học đối với giáo viên trong hoạt động nghề nghiệp

Bảng 1. Nhận thức về sự cần thiết của năng lực dạy học đối với giáo viên trong hoạt động nghề nghiệp

TT	Năng lực dạy học	Mức độ cần thiết					TB
		1	2	3	4	5	
1	Thiết kế và tổ chức bài học theo định hướng phát triển năng lực học sinh	0	0	0	134	85	4.39
2	Thiết kế và tổ chức các hoạt động học qua trải nghiệm	0	0	7	153	59	4.23
3	Thiết kế và tổ chức các chủ đề dạy học tích hợp ở trung học phổ thông	0	0	9	142	68	4.27
4	Lựa chọn các hình thức tổ chức dạy học để tích cực hóa hoạt động học tập của học sinh	0	0	42	85	82	4.00
5	Sử dụng ngoại ngữ để hỗ trợ hoạt động dạy học ở trung học phổ thông	0	0	76	100	43	3.84
6	Vận dụng phối hợp các phương pháp dạy học hiện đại	0	0	9	165	45	4.16
7	Năng lực tạo môi trường học tập tích cực cho học sinh	0	41	61	77	40	3.52
8	Sử dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong tự học để phát triển nghề nghiệp	0	0	59	99	61	4.00
9	Phát triển chương trình môn học ở trung học phổ thông	0	54	77	69	19	3.24
10	Ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong hoạt động dạy học	0	0	59	99	61	4.00
11	Thiết kế và sử dụng các đồ dùng dạy học/phương tiện dạy học ở trung học phổ thông	0	40	84	58	37	3.42
12	Quản lý lớp học bằng các biện pháp giáo dục kỷ luật tích cực	0	34	90	59	36	3.44

TT	Năng lực dạy học	Mức độ cần thiết					TB
		1	2	3	4	5	
13	Thiết kế công cụ và đánh giá năng lực của học sinh trung học phổ thông	0	0	0	155	64	4.29
14	Hiểu biết về sự phát triển tâm sinh lý và hoạt động học tập của học sinh trung học phổ thông	0	38	84	60	37	3.43
15	Tham vấn và hỗ trợ tâm lý học đường đối với học sinh trung học phổ thông	0	28	95	55	31	3.27
16	Giao tiếp sư phạm (với học sinh, đồng nghiệp, cha mẹ học sinh, cộng đồng)	0	9	51	99	50	3.73
17	Hợp tác trong dạy học và giáo dục ở trung học phổ thông	0	0	60	106	55	4.01
18	Thiết kế và tổ chức dạy học phân hóa	0	6	52	100	73	4.26

Nhìn vào kết quả khảo sát cho thấy nhận thức của cán bộ quản lý và giáo viên về mức độ cần thiết của các năng lực thành phần trong năng lực dạy học của giáo viên trung học phổ thông đều từ mức cần thiết và rất cần thiết.

Ở mức độ rất cần thiết, có các năng lực: thiết kế và tổ chức bài học theo định hướng phát triển năng lực học sinh; thiết kế công cụ và đánh giá năng lực của học sinh trung học phổ thông; thiết kế và tổ chức các hoạt động học qua trải nghiệm; thiết kế và tổ chức các chủ đề dạy học tích hợp ở trung học phổ thông.

Các năng lực được đánh giá ở mức độ cần thiết bao gồm: Thiết kế và tổ chức dạy học phân hóa; hợp tác trong dạy học và giáo dục ở trung học phổ thông; sử dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong tự học để phát triển nghề nghiệp; lựa chọn các hình thức tổ chức dạy học để tích cực hóa hoạt động học tập của học sinh.

Các năng lực thành phần còn lại được đánh giá ở mức độ tương đối cần thiết có điểm đánh giá trung bình từ 3.27 trở lên. Đặc biệt có một số năng lực rất cần thiết để giáo viên đổi mới dạy học nâng cao chất lượng dạy học đáp ứng nhu cầu người học và nhu cầu xã hội lại chưa được giáo viên nhận thức cao đó là: năng lực phát triển chương trình môn học ở trung

học phổ thông; năng lực tham vấn và hỗ trợ tâm lý học đường đối với học sinh trung học phổ thông; hiểu biết về sự phát triển tâm sinh lý và hoạt động học tập của học sinh trung học phổ thông.

Khi trao đổi với giáo viên của Trường trung học phổ thông Nặm Hon về một số nội dung, tác giả thu được những thông tin sau đây: Theo nhận thức của giáo viên và những quy định của nhà trường trung học phổ thông, giáo viên phải dạy đúng chương trình môn học, không được tự ý thêm hay bớt các nội dung trong chương trình môn học; Mặt khác, giáo viên trả lời là ít khi thực hiện các hoạt động tham vấn, tư vấn hỗ trợ tâm lý cho học sinh mà chủ yếu tập trung cho giảng dạy và đánh giá kết quả học tập của học sinh; giáo viên gặp trở ngại lớn nhất hiện nay là thiết kế tổ chức hoạt động dạy học tích hợp, học tập trải nghiệm và đánh giá năng lực của học sinh, giúp học sinh giải tỏa những khó khăn tâm lý trong học tập.

Nhận xét chung: Nhận thức của cán bộ quản lý giáo dục và giáo viên trung học phổ thông của Nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào về các năng lực thành phần của năng lực dạy học tương đối đầy đủ. Tuy nhiên, mức độ nhận thức chưa đồng đều, một số năng lực cần

thiết để đổi mới dạy học và nâng cao chất lượng dạy học chưa được giáo viên đánh giá cao. Tìm hiểu sâu hơn, tác giả khảo sát đánh giá năng lực dạy học của giáo viên trung học phổ thông qua đánh giá của cán bộ quản lý và tự đánh giá của giáo viên.

3.2. Thực trạng năng lực dạy học của giáo viên trung học phổ thông nước Cộng hòa dân chủ Nhân dân Lào

Sử dụng bảng hỏi để đánh giá về năng lực dạy học của giáo viên và tự đánh giá năng lực dạy học của giáo viên, tác giả thu được kết quả ghi ở bảng 2. Nhìn vào kết quả thống kê cho

thấy theo đánh giá của cán bộ quản lý và đánh giá của giáo viên thì giáo viên trung học phổ thông của Nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào hiện nay còn hạn chế ở 17/18 năng lực dạy học thành phần, bởi các kết quả đánh giá các năng lực thành phần này đều có kết quả đánh giá là trung bình và khá. Trong đó, năng lực “thiết kế và tổ chức hoạt động học theo định hướng phát triển năng lực học sinh” có ĐTB thấp nhất (ĐTB = 2.65). Tiếp theo là “Thiết kế và tổ chức dạy học phân hóa phù hợp với đối tượng học sinh trung học phổ thông” (ĐTB = 2,68).

Bảng 2. Năng lực dạy học của giáo viên trung học phổ thông nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào

TT	Năng lực được đánh giá	Mức độ đánh giá					TB
		1	2	3	4	5	
1	Thiết kế và tổ chức bài học theo định hướng phát triển năng lực học sinh	17	70	74	58	0	2.79
2	Thiết kế và tổ chức các hoạt động học theo định hướng phát triển năng lực	5	90	101	23	0	2.65
3	Thiết kế và tổ chức các chủ đề dạy học tích hợp ở trung học phổ thông	0	76	95	38	0	2.69
4	Lựa chọn các hình thức tổ chức dạy học để tích cực hóa hoạt động học tập của học sinh	0	40	84	58	37	3.42
5	Sử dụng ngoại ngữ (hoặc tiếng dân tộc) để hỗ trợ hoạt động dạy học ở trung học phổ thông	0	54	77	69	19	3.24
6	Vận dụng phối hợp các phương pháp dạy học hiện đại	0	34	90	59	36	3.44
7	Năng lực tạo môi trường học tập tích cực cho học sinh	0	40	84	58	37	3.42
8	Sử dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong tự học để phát triển nghề nghiệp	0	15	51	99	44	3.65
9	Phát triển chương trình môn học ở trung học phổ thông	0	52	111	45	0	2.81
10	Ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong hoạt động dạy học	0	30	52	95	42	3.68
11	Thiết kế và sử dụng các đồ dùng dạy học/phương tiện dạy học ở trung học	0	30	85	88	16	3.41

	phổ thông						
12	Quản lý lớp học bằng các biện pháp giáo dục kỷ luật tích cực	0	52	95	45	17	2.99
13	Thiết kế công cụ và đánh giá năng lực của học sinh trung học phổ thông	6	88	104	23	6	2.81
14	Hiểu biết về sự phát triển tâm sinh lí và hoạt động học tập của học sinh trung học phổ thông	0	30	78	88	23	3.47
15	Tham vấn và hỗ trợ tâm lý học đường đối với học sinh trung học phổ thông	0	18	80	88	33	3.62
16	Giao tiếp sư phạm (với đồng nghiệp, học sinh và cha mẹ học sinh...)	0	5	80	101	33	3.74
17	Hợp tác trong dạy học và giáo dục ở trung học phổ thông	0	0	60	106	55	4.01
18	Thiết kế và tổ chức dạy học phân hóa phù hợp với đối tượng học sinh trung học phổ thông	6	88	96	23	6	2.68
	Các năng lực khác						

Nghiên cứu sản phẩm là hồ sơ chuyên môn của giáo viên các trường trung học phổ thông, tác giả nhận thấy: Giáo án của giáo viên chưa thể hiện được các bài học tích hợp theo chủ đề liên môn mà mới chỉ có một số giáo án thể hiện tích hợp các nội dung trong dạy học bộ môn. Hoạt động phát triển chương trình nhà trường và chương trình môn học chưa được triển khai một cách bài bản mà chủ yếu là lồng ghép một số nội dung giáo dục trong dạy học bộ môn và ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học.

4. KẾT LUẬN

Theo số liệu nghiên cứu nêu trên thì: Đa số các cán bộ quản lý và giáo viên các trường trung học phổ thông ở nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào đã nhận thức tương đối đầy đủ về sự cần thiết của các năng lực dạy học đối với hoạt động nghề nghiệp. Tuy nhiên, năng lực dạy học của giáo viên các trường

trung học phổ thông ở nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào còn hạn chế ở một số như: Dạy học theo tiếp cận năng lực; dạy học tích hợp; dạy học trải nghiệm; đánh giá năng lực của học sinh; phát triển chương trình dạy học; dạy học phân hóa. Như vậy, các Sở Giáo dục và Thể thao Lào cần khảo sát nhu cầu bồi dưỡng và xây dựng nội dung chương trình bồi dưỡng sát với thực tế nhằm tăng cường bồi dưỡng các năng lực dạy học tích hợp, dạy học theo định hướng năng lực học sinh; đánh giá kết quả dạy học theo định hướng năng lực; dạy học phân hóa... cho giáo viên trung học phổ thông nhằm giúp giáo viên hoàn thiện năng lực đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục, đưa nền giáo dục phổ thông của nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào xứng đáng ngang tầm với các quốc gia trong khu vực.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đặng Thành Hưng (2012), *Năng lực và giáo dục theo tiếp cận năng lực*, Tạp chí Quản lý giáo dục, số 43 tháng 12.
2. Dubois D.& Rothwell W (2004), *Competency-Based Human Resource Management*, Davies-Black Publishing.
3. Nguyễn Thị Tính (2018), *Bồi dưỡng năng lực phát triển chương trình đào tạo cho giảng viên các trường đại học sư phạm*, B2016–TN 14.
4. OECD (2014), *Modeling teachers' professional competence as a multidimensional construct*, Brussels.
5. Weinenrt F.E. (2001), *Vergleichende Leistungsmessung in Schulen-eineumstrittene Selbstvrtondlichkeit*, in F.E. Weinenrt (eds) *Leistungsmessung in Schulen*, Weinheim und Basejl: Beltz Verlag.